

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

Svitlana Baranova – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Germanic Philology Department, Sumy State University.

Scientific interests: cognitive and discursive linguistics, grammatical semantics, translation.

Alina Polezhai – Student of Sumy State University.

Scientific interests: translation, research of English-language advertising discourse.

УДК УДК 81322.4

DOI: 10.36550/2522-4077-2021-1-193-117-122

**РАДЯНІЗМИ В СЕРІАЛІ “CHERNOBYL”: ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ
ТА ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТИ**

Катерина БОНДАРЕНКО (Кропивницький, Україна)

ORCID: 0000-0002-2964-51230000-0002-2964-5123

e-mail: katerinabond@gmail.com

Олена ШАПОВАЛОВА (Смоліне, Україна)

ORCID: 0000-0001-7320-7836

e-mail: elenka02563@gmail.com

Софія БАЛАН (Смоліне, Україна)

ORCID: 0000-0003-0164-9875

e-mail: sofikobalan357@gmail.com

БОНДАРЕНКО Катерина, ШАПОВАЛОВА Олена, БАЛАН Софія. “РАДЯНІЗМИ В СЕРІАЛІ “CHERNOBYL”: ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ ТА ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТИ”. У роботі проаналізовано радянські, використані у серіалі “Chernobyl” від HBO. Уточнено семантичне значення радянських реалій і виокремлено відповідні лексико-семантичні групи, кількісні та якісні характеристики яких відбивають особливості сприйняття радянської епохи авторами аудіовізуального твору. В роботі встановлено амбівалентний характер радянських для представників пострадянського світу та інших лінгвокультур. Завдяки проведеному анкетуванню підтверджено різний ступінь ідентифікації радянських представниками різних поколінь. Визначено стратегії адаптації радянських для міжнародної аудиторії.

Ключові слова: радянські, лексико-семантичне поле, реалія, перекладацька трансформація, аудіовізуальний переклад

BONDARENKO Kateryna, SHAPOVALOVA Olena, BALAN Sofia “SOVIETISMS IN “CHERNOBYL” MINISERIES: TRANSLATION AND LINGVOCULURAL ASPECTS”. The article examines the Sovietisms used in “Chernobyl” miniseries produced by HBO. Lexical semantic groups as sets of paradigmatically and semantically related lexical means are detected and analysed. The key role in the text part of HBO’s miniseries “Chernobyl” produced by HBO is played by the nominations of Soviet authorities (23% of the researched Sovietisms), Soviet awards (7%), Soviet authorities’ positions (25%), NPP workers’ positions (9%), Soviet institutions and buildings (11%), Soviet phrases and slogans (25%). The article discusses the Sovietisms’ ambivalence as perceived by the representatives of post-Soviet countries and other lingvocultures. The Sovietisms’ identification in modern Ukrainian society is checked through a survey of 40 respondents of two age groups: the generation that was born in post-Soviet independent Ukraine (aged from

14 to 25) and older generation, people who were born and lived in USSR (aged from 37 to 65). The results of the survey show that older generations identify the Soviet realia clearer than young generation that recognizes only up to 51% sovietisms. These issues include, but are not restricted to, the reception of the given audiovisual methods, techniques and transformations, and the different ways in which the translation process is accomplished in different countries. The data obtained must be thoroughly considered when adapting audiovisual products for different audiences. The main means of the Sovietisms' adaptation for English (original) version of the miniseries contextual interpretation (84%) and transliteration (16%). The discussion of the study will contribute to assessing the potential multinational studies in audiovisual translation, thus offering indications on future methodological developments and enabling more detailed and structured comparisons. The material analysed in the article can be used for adaptation of audiovisual products for the Ukrainian audience and for tourist services' improvement, including accompanying foreign tourists to the Chernobyl Zone.

Keywords: Sovietisms, lexical semantic group, realia, translation transformation, audiovisual translation

“Chernobyl” – це п'ятисерійний британо-американський мінісеріал спільного виробництва телеканалів НВО та Sky Atlantic, розповідь про події 1986 року, пов'язані з Чорнобильською катастрофою. Серіал був схвально сприйнятий критиками як драма такої потужності, що глядач буквально відчуває радіаційні промені крізь телевізійний екран (BBC, 2019).

Аналіз наукових розвідок, дотичних до нашої роботи, доводить, що серіал “Chernobyl” викликав передбачуваний інтерес науковців на пострадянському просторі, зокрема, в аспектах специфіки формування медіаконтексту та медіарецепції серіалу (Чорнобильський, Кирилова, 2019), визначення культурологічного та соціопсихологічного характеру аудіовізуального продукту (Почепцов, 2019). На неабияку увагу заслуговує вивчення спеціальної лексики (термінології), що зазвичай локалізується в дискурсах, невідомих широкому загалу (Волошок, Карпенко, 2019). Безумовно вартим уваги є прагнення визначити і декодувати *концептуальні метафори з референтом RADIATION / РАДІАЦІЯ* (Верменич, 2019). Відзначимо, що *радянізми*, активно використані в серіалі, не слугували об'єктом окремих наукових розвідок, що робить дослідження актуальним.

Проблема, поставлена авторами, – вивчення та аналіз лексико-семантичних полів радянізмів, тобто відбиття фрагментів дійсності, які найчастіше номінуються лексичними одиницями, дають глядачеві можливість зануритись в атмосферу пізнього Радянського Союзу, визначити ключові цінності та проблеми. На особливу увагу заслуговують також особливості сприйняття радянізмів глядачами-мешканцями тієї ж території (вже незалежної України), але молодших віком, для яких досліджувані лексичні одиниці – елементи вже не відомої їм реальності.

Мета роботи – дослідження лексико-семантичних особливостей радянізмів, використаних у серіалі “Chernobyl”; виявлення функцій радянізмів у серіалі та особливостей відтворення ними епохи пізнього СРСР. Досягнення мети передбачало розв'язання наступних **завдань**: визначення статусу радянізмів з урахуванням їх сприйняття представниками різних лінгвоспільнот; виокремлення лексико-семантичних угруповань радянізмів; встановлення функційних особливостей радянізмів; визначення основних стратегій адаптації радянізмів в аудіовізуальних продуктах, призначених для міжнародної аудиторії.

Досягнення мети передбачало використання методу анкетування, що дозволив виявити специфіку сприйняття та інтерпретації радянізмів аудиторією сучасної України, та порівняльного методу – для виявлення відмінностей у сприйнятті радянізмів творцями стрічки й глядачами сучасної України. Семантичні особливості досліджуваних одиниць було визначено застосуванням елементів компонентного аналізу.

Результатами нашого дослідження стали матеріали анкетування з ідентифікації радянізмів, кількісні та якісні характеристики лексико-семантичних полів радянізмів, а також дані щодо продуктивності перекладацьких стратегій, використаних авторами для відтворення радянізмів в оригіналі стрічки.

Радянізми – лексичні одиниці, що виникли в період СРСР та пов'язані з радянськими оцінними концептуалізаціями та конотаціями. Радянізми цікавили багатьох дослідників, однак переважно з позиції її “незрозумілості” представникам інших культур (Томіленко, 2019).

На думку О.І. Станкевич, радянськи є одним із видів слів-реалій, номінацій предметів або явищ матеріальної культури, а також історичних фактів або процесів, що зазвичай не мають лексичних еквівалентів у інших мовах (Станкевич, 2012). Реалія – це варіативна категорія, пов’язана з процесом переважно бінарного зіставлення мов на лексичному та фразеологічному рівнях (Лощенова, Нікішина, 2011).

При цьому факт “незрозумілості” тих самих лексичних одиниць представниками цієї ж культури залишався поза увагою дослідників. За нашою гіпотезою, аналізовані в серіалі одиниці слід водночас розглядати як реалії для іноземної аудиторії та історизми чи архаїзми – для вітчизняної. При адаптації аудіовізуального продукту, що містить масиви таких одиниць, слід, безумовно, враховувати потреби цільового ринку. Нами було зроблено першу спробу визначення спроможності до ідентифікації радянських мешканцями сучасної України. Методом анкетування було опитано 40 респондентів двох вікових груп: покоління, що народилося у пост-радянській незалежній Україні вікової категорії від 14 до 25 років та старше покоління (люди, що народилися та / або проживали певний час в СРСР). Як виявилось, ідентифікація та декодування радянських старшим поколінням (вікова категорія – від 37 до 65 років) на 27% вище, ніж у молодого покоління, яке було здатне повністю декодувати радянськи в 51% випадків. Тим не менш, навіть у свідомості людей старшого віку відсоток “впізнаваності” становив лише 78%. Припускаємо, що з часом відсоток ідентифікованих радянських і кількість людей, здатних декодувати денотативне та конотативне значення, буде знижуватися, відтак прийоми адаптації таких лексичних одиниць для вітчизняного споживача поступово наблизатимуться до адаптації іноземних реалій.

Атмосферу пізньої доби існування Радянського Союзу відтворено не лише за допомогою візуальних ефектів, , але й за допомогою специфічної лексики: назв артефактів, установ, інституцій чи ідей. Радянськи сконцентровано навколо тем, ключових для даного аудіовізуального твору: безпосередньо станції як науково-технічного об’єкту, органів центральної і місцевої влади, які стикнулися з наслідками аварії і були змушені реагувати на аварійну ситуацію, атмосфери брехні як цілісного конструкту, в межах якого функціонували лозунги, заклики тощо, що впливали на посилення підтримки ідеології. Насиченість певних фрагментів дійсності лексичними одиницями опосередковано свідчить про важливість цих фрагментів дійсності для соціуму, або, в нашому випадку, для творців стрічки.

З метою вербальної реконструкції реальності, створеній в серіалі, та аналізу мовних засобів, що використані для цього, в нашому дослідженні ми використали теорію лексико-семантичних полів, згідно з якою лексико-семантичне поле є моделлю реальної картини світу (Бондаренко, Бондаренко, 2011). Лексико-семантичне поле – сукупність парадигматично пов’язаних лексичних одиниць, що об’єднані спільністю змісту і відображають поняттєву, предметну чи функціональну подібність позначуваних явищ (Кочерган, 2008). В результаті виділення спільних сем нам вдалося виокремити лексико-семантичні поля радянських у серіалі “Chernobyl” від НВО.

До першого лексико-семантичного поля відносяться назви організацій та органів державної влади Радянського Союзу, до яких було віднесено 13 лексичних одиниць, типу *Military Fire Station, Central Committee, KGB* тощо: “*Hello, is this Military Fire Station 2?*”.

До другого лексико-семантичного поля відносяться назви державних нагород Радянського Союзу, до яких було віднесено 4 лексичні одиниці, типу *Hero of the Soviet Union*: “*- Hero of the Soviet Union. - Our highest honor. They haven't even given it to me*”.

Достатньо репрезентативне в серіалі лексико-семантичне поле “Назви радянських закладів та будівель”, до якого було віднесено 6 лексичних одиниць, типу *The Vladimir I. Lenin Nuclear Power Station*: “*- I wonder how many of you know the name of this place. We will call it Chernobyl, of course. What is its real name? - The Vladimir I. Lenin Nuclear Power Station*”.

До лексико-семантичного поля “Назви посад представників державної влади та робітників АЕС” було віднесено 19 лексичних одиниць, типу *KGB Senior Reactor Control Chief Engineer* тощо: “*Maryin spoke to Deputy Chief Frolyshev, Frolyshev to Central Comittee member Dolgikh, and Dolgikh to General Secretary Gorbachev*”.

До окремого поля було віднесено одиниці, які можна відносити до слоганів, типу “*To the Workers of the World*”, “*I serve the Soviet Union*” тощо. Звернення “*Comrade*” як

загальноприйнятне у СРСР – одне з найуживаніших (48 випадків уживання) слів у серіалі: “*Comrade Dyatlov?*”.

Іноді в серіалі можна почути звертання “*Gentleman*”, яке чітко підкреслює офіційність та формалізм мовлення: “*Gentlemen, welcome. Please, uh, find a seat*”.

Незважаючи на, в цілому, достатньо якісне відтворення атмосфери пізнього радянського Союзу за рахунок лінгвістичних засобів та візуального ряду, в поодиноких випадках контекстуальні фактори не були враховані, що викликало несприйняття аудиторії, яка мешкає на території колишньої УРСР. Так, одиниця “*comrade*” виглядає недоречною в ситуації, коли персонаж Легасов наодинці неофіційно спілкується зі своєю колегою, фізиком-ядерником Уляною: “*There’s something I’ve wanted to ask you, comrade, but I see you’re already asking yourself the same question*”. Принагідно відзначимо й недоречне використання прізвища в звертанні: “*And, Khomyuk... Be careful*”.

Як бачимо, ймовірні проблеми при адаптації реалій – відсутність у цільовій мові відповідника через брак об’єкту реальної дійсності, а також необхідність урахування контекстуальних особливостей та конотацій, що нашаровуються на значення таких лексичних одиниць.

Серед прийомів, які застосовуються при адаптації реалій, – транскрипція або транслітерація, створення нового (або складного) слова на основі елементів, що вже існують у мові, уподібнюваний переклад, який уточнюється в умовах контексту, і гіпонімічний переклад (заміна видового поняття на родове) (Станкевич, 2012). В межах теорії трансляційного перейменування реалій визначаються транскрипція, гіперонімічне перейменування, дескриптивна перифраза, комбінована реномінація, калькування, міжмовна транспозиція на конотативному рівні, метод уподібнення та контекстуальне розтлумачення реалій (Чернікова, Зубкова, 2011). Серед 56 радянізмів, використаних у серіалі, 84% було адаптовано методом контекстуального розтлумачення реалій: “*But instead, ten years for “criminal mismanagement” – “Але замість того, десять років за “злочинну недбалість”*”.

При цьому слід відзначити, що цей метод може вважатися таким лише відносно адаптації реалій для англomовного фільму, оскільки, як бачимо, в українській версії його відтворено в оригінальному вигляді, коли перекладачі ніби повертають глядачеві реалію, чи, частіше, вже історизм чи архаїзм, в тому вигляді, в якому він використовувався за часів Радянського Союзу.

До 16 % радянізмів було кальковано: *KGB, apparatchik* тощо. Радянізм *KGB*: “*The KGB classified it as a state secret*”, є одним із найвпізнаваніших у світі позначенням “*faceless ‘villains’*” (BBC, 2015), яких можна вважати символом атмосфери несвободи та контролю, що, на думку Заходу, панувала в Радянському Союзі:

Цікавим, хоч і неоднозначним рішенням сценаристів стало одночасне використання обох методів адаптації радянізмів на позначення однієї і тієї ж реалії (працівника партійного апарату (партапарату) СРСР), вочевидь викликане одночасним бажанням вразити глядача незвичним за формою словом та прагненням якомога точніше відтворити зміст цього концепту: “*But is this really how it all works? An uninformed, arbitrary decision that will cost who knows how many lives made by some apparatchik, some career party man?*”.

У висновку визначимо, що назви радянських реалій – ключовий елемент текстової частини серіалу “*Chernobyl*” від НВО, що, поряд з візуально-звуковою складовою, дозволяють відтворити атмосферу пізньої доби Радянського Союзу. Найактивніше в серіалі номінуються, а відтак відіграють ключову роль організації та органів державної влади Радянського Союзу” (23% радянізмів), та посадовці органів державної влади Радянського Союзу (25%), меншою мірою робітники АЕС (9%), нагороди Радянського Союзу (7%), радянські заклади та будівлі (11%), радянські звертання, вислови та слогани (разом – 25%). При адаптації радянізмів англійською мовою творці серіалу переважно (86%) використовували метод контекстуального розтлумачення реалій, значно рідше – калькування. Матеріал, аналізований у роботі, **перспективний** при адаптації аудіовізуальних продуктів для українського глядача, а також покращення якості туристичних послуг, в тому числі, іноземного супроводу турів до Чорнобильської Зони.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. BBC Culture. The Americans: Were the KGB the good guys? – <https://www.bbc.com/culture/article/20150128-were-the-kgb-the-good-guys>
2. Бондаренко К.Л., Бондаренко О.С. Зіставна лексикологія (гендерний та соціолінгвістичний аспекти) / К.Л. Бондаренко, О.С. Бондаренко. – Навчальний посібник для студентів факультетів іноземних мов – Вінниця, Нова Книга, 2011. – 132 с.
3. Верменич Я.В. Дискурсивна реалізація концептуальних метафор із референтом RADIATION/ РАДІАЦІЯ у документальному серіалі «Чорнобиль»: еколінгвістичний підхід / Я.В. Верменич // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна, Серія «Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов», Вип. 90, 2019. – С 7-12.
4. Волошок К. В., Карпенко Н.А. Проблема перекладу лексики на позначення понять галузі ядерної безпеки (на матеріалі серіалу «Чорнобиль») // К.В. Волошок, Н. А. Карпенко // Науковий вісник ДДПУ імені Івана Франка, Серія: Філологічні науки (мовознавство). – Дніпро, 2019. – С. 22-25.
5. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства / М.П. Кочерган. – К.: ВЦ «Академія», 2008. – 368 с.
6. Лощенко І., Нікішина В. Проблеми відтворення мовних реалій / І. Лощенко, В. Нікішина // Науковий вісник ХДУ, Серія «Лінгвістика»: збірник наукових праць, Вип. 15. – Херсон, Миколаїв, 2001. – С 306-308.
7. Почепцов Г. «Чернобыль» и другие: телесериал как опасность, как информация и как развлечение/ Г. Почепцов, 2019. –<https://ms.detector.media/mediaanalitika/post/23074/2019-06-23-chernobyl-y-drugye-teleseryal-kak-opasnost-kak-ynformatsyya-y-kak-razvlechenye/>
8. Станкевич О.І. Проблеми передачі реалій з англійської на українську мову / О.І. Станкевич // Англїстика та американїстика. Вип. 9. – ДНУ імені Олеся Гончара, 2012. – С 162-165.
9. Томіленко Л.М. Радянїзми в українській перекладній лексикографії постреволюційних років: від неологізмів до історизмів / Л.М. Томіленко // IX Internationale virtuelle Konferenz der Ukrainistik. Dialog der Sprachen – Dialog der Kulturen. Die Ukraine aus globaler Sicht, 2019. – С 175-182.
10. Чернікова Л.Ф., Зубкова Л.В. Мовні реалії та проблеми їх перекладу / Л.Ф. Чернікова, Л.В. Зубкова // Культура народів Причорномор'я, № 216, 2011. – С 172-178.
11. Чорнобильський А.В., Кирилова О.В. Серіал «Чорнобиль» від НБО у системі медійного концептотворення /А.В. Чорнобильський, О.В. Кирилова // Масова комунікація у глобальному та національному вимірах. – ДНУ імені О. Гончара. – Дніпро, 2019. – С 1-7.

REFERENCES

1. BBC Culture. The Americans: Were the KGB the good guys? <https://www.bbc.com/culture/article/20150128-were-the-kgb-the-good-guys>
2. Bondarenko K.L., Bondarenko O.S. (2011). Zistavna leksykolojiya (hendernny ta sotsiolingvistychnyy aspekt). [Comparative Lexicology (Gender and Sociolinguistic Aspects)]. Vinnytsa: Nova Knyha, 132 p.
3. Chernikova L.F., Zubkova L.V. (2011). Problema peredachi realiy z angliyskoyi na ukraiyinsku movu // Kultura narodov Prichernomor'ya. [Realities and Problems of Their Translation into English // Culture of people of the Black Sea region]. – № 216, pp. 172-178.
4. Chornobul'sky A.V., Krylova O.V. (2019). Serial "Chornobyl" vid HBO u systemi mediynoho kontseptotvorenniya // Masova komunikatsiya u globalnomu ta natsionalnomu vymirakh [HBO Series "Chernobyl" in the System of Media Concept-making // Mass Communication in the Global and National Dimensions]. – Dnipro, pp. 85-90.
5. Kochergan M.P. (2008). Vstup do movoznavstva. [Introduction to Linguistics]. Kyiv: Academia, 368 p.
6. Loshchenova I., Nikishyna V. (2011). Problemy vidtvorenniya movnykh realiy // Naukovyy visnyk KhDU, Seriya "Linvistyka" [The Problems in Translation of Language Realities // Scientific bulletin of Kherson State University, Series: Linguistics]. – Vyp. 15. – Seriya Lingvistyka: zbirnyk naukovykh prats'. – Kherson, Mykolayiv, pp. 306-308.
7. Pochepstov G. (2019). Chernobyl y drugiye: teleserial kak opasnost', kak informatsiya y kak razvlechenyye. [Chernobyl And Others: TV Series as Danger, Information and Entertainment]. <https://ms.detector.media/mediaanalitika/post/23074/2019-06-23-chernobyl-y-drugye-teleseryal-kak-opasnost-kak-ynformatsyya-y-kak-razvlechenye/>
8. Stankevich O.I. (2012). Problemy peredachi realiy z angliyskoyi na ukraiyinsku movu // Anglistyka ta amerykanistyka [The Problems of Translating Realities from English to Ukrainian// English Studies and American Studies]. – Vyp. 9. – Dnipro, pp. 162-165.
9. Tomilenko L.M. (2019). Radyanizmy v ukraiyinskyi perekladny leksykografiyi postrevolyutsiynykh rokiv: vid neologizmiv do istoryzmiv //IX Internationale virtuelle Konferenz der Ukrainistik. Dialog der Sprachen – Dialog der Kulturen. Die Ukraine aus globaler Sicht Sovietisms in the Ukrainian [Translating Lexicography of the Post-revolutionary Years: from Neologisms to Historicismisms // IX Internationale virtuelle Konferenz der Ukrainistik. Dialog der Sprachen – Dialog der Kulturen. Die Ukraine aus globaler Sicht], pp. 175-182.
10. Vermenych Y.V. (2019) Dyskursyvna realizatsiya kontseptualnykh metaphor iz referentom RADIATION/ RADIATSIYA u dokumentalnomu seriali "Chornobyl": ekolinguistychniy pidkhid // Visnyk KhNu imeni V. Karazina [Discursive Realization of Conceptual Metaphors with the Referent RADIATION in the Documentary Series "Chernobyl": Ecolinguistic Approach// Bulletin of the Kharkiv National University named after V.N. Karazin]. – Vyp. 9. – Kharkiv, pp. 7-12.
11. Voloshok K.V., Karpenko N.A. (2019). Problemy perekladu lessyky na poznachennya ponyat' haluzi yadernoyi bezpeky (na material serial "Chornobyl") //Naukovyy visnyk DDPU imeni Ivana Franka. [The Problems of Translating Vocabulary Denoting the Concepts of Nuclear Safety ("Chernobyl" Series case) //Scientific bulletin of Drohobych State Pedagogical University named after I. Franko], Drohobych, pp. 22-25.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Катерина Бондаренко – кандидат філологічних наук, доцент кафедри перекладу, прикладної та загальної лінгвістики Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: зіставна лексикологія, соціолінгвістика, лексикографія, аудіовізуальний переклад.

Олена Шаповалова – вчитель англійської та німецької мов Смолінського навчально-виховного об'єднання «Загальноосвітня школа I-III ступенів – гімназія – позашкільний навчальний заклад».

Наукові інтереси: лексикологія англійської мови, методики та викладання англійської мови.

Софія Балан – учениця 10 класу Смолінського навчально-виховного об'єднання «Загальноосвітня школа I-III ступенів – гімназія – позашкільний навчальний заклад».

Наукові інтереси: лексикологія англійської мови, аудіовізуальний переклад.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

Kateryna Bondarenko – Doctor of Philosophy, Associate professor at Foreign Languages Department of the CUSPU.

Scientific interests: contrastive lexicology, sociolinguistics, lexicography, audiovisual translation.

Olena Shapovalova – Teacher of English and German of Smoline Educational Disciplinary Association “General School of I-III degrees – Gymnasium – Extracurricular Educational Institution”.

Scientific interests: English lexicology, English language didactics.

Sofia Balan – student of the 10th form of Smoline Educational Disciplinary Association “General School of I-III degrees – Gymnasium – Extracurricular Educational Institution”.

Scientific interests: English lexicology, audiovisual translation.

УДК 82:821.112.2+821.161.2

DOI: 10.36550/2522-4077-2021-1-193-122-127

Г. ГЕЙНЕ «ENFANT PERDÜ»: ДВА ПЕРЕКЛАДИ ОДНОГО ВІРША

Руслана ГОНЧАРУК (Рівне, Україна)

ORCID 0000-0001-6858-1647

e-mail: Ruslana_box_2@ukr.net

ГОНЧАРУК Руслана Г. ГЕЙНЕ «ENFANT PERDÜ»: ДВА ПЕРЕКЛАДИ ОДНОГО ВІРША. Дана наукова розвідка присвячена спробі лінгвістичного аналізу поезії Генріха Гейне «Enfant perdü» та її перекладам на українську та російську мови, які здійснила українська поетеса Леся Українка. В ході аналізу автор приходить до висновків, що переклади художніх творів відіграють одну з ключових ролей у процесі взаємодії культур різних народів. Поезія, як складова художньої літератури, представляє собою важливу складову в процесі духовного зближення різних етносів, їх взаємозбагачення та розвитку. Незаперечною в цьому процесі є постать перекладача, як містка між двома культурними берегами.

Ключові слова: переклад, поетичний твір, риторичне ствердження, поетичне мовлення, метафора.

HONCHARUK Ruslana H. HEINE "ENFANT PERDÜ": TWO TRANSLATIONS OF ONE POEM. This scientific research is devoted to the attempt of linguistic analysis of Heinrich Heine's poetry "Enfant perdü" and its translations into Ukrainian and Russian made by the Ukrainian poetess Lesya Ukrainka. During the research the author comes to the conclusion that translations of works of fiction play one of the key roles in the process of interaction of cultures of different peoples. Poetry, as a component of fiction, is an important component in the process of spiritual rapprochement of different ethnic groups, their mutual enrichment and development. Undisputed in this process is the figure of the translator, as a bridge between the two cultural shores. The translator's work contributes to a deeper understanding of the foreign language reader and understanding of the mentality of the people whose literature he is acquainted with. And the original through translation gets a new existence in a new parallel projection. The translation of poetic works is considered important in this direction for the author of the investigation. Poetic translation is one of the most difficult areas of translation, as the translator must fully understand the poetic work, the author's idea and concept of the work, which should be fully communicated to the reader in the language of translation, so as not to change the impact of this work on the reader. the language of the original. To the tasks of the translator of poetic works, in contrast to prose, is added the requirement of compliance with the form, rhyme, size, which is not always possible. German, Ukrainian and Russian languages are somewhat similar in terms of poetic dimensions. That is why the Ukrainian poetess Lesya Ukrainka almost always manages to follow the poetic dimensions when translating from German. Poetry "Enfant